

МЕТОДИКА АНАЛІЗУ ЕМОТИВНОЇ ЛЕКСИКИ В ЗІСТАВНОМУ АСПЕКТІ

Штефанюк Н. С.

Старший викладач кафедри англійської філології

Виділення емотивності як окремої категорії, що об'єднує різнорівневі засоби репрезентації емоційного досвіду людини в мові, відбулося наприкінці минулого століття. Оскільки процеси переживання, обміну емоціями або їхнього приховування специфічні, емотиологія – лінгвістика емоцій – займається виявленням й аналізом засобів та способів презентації когнітивно-дискурсивної категорії емотивності на всіх рівнях мови.

Комплексне дослідження емотивно-тілесної семантики лексем на позначення стану тривоги у віддалено споріднених мовах дозволить виявити їхні спільні та відмінні характеристики, специфіку прояву та функціонування, відтворення ними мовних картин світу мовців.

Мета дослідження – встановлення спільного та відмінного в лексиці слів на позначення стану тривоги людини в англійській, німецькій та українській мовах, розкриття національного світобачення і світосприйняття українців, англійців та німців.

Для досягнення мети пропонуємо наступне: визначити методологічні засади дослідження лексичних одиниць на позначення тривоги в українській, англійській та німецькій мовах; розробити комплексну методику аналізу емотивної лексики у зіставному аспекті.

Мова пам'ятає й зберігає таємниці, в ній прихований вищий смисл. Це дозволяє говорити про когнітивну пам'ять слова. Роль мови в ментальності людини й загалом в її житті, безумовно, є унікальною. Втративши в певний період

долінгвальну (домовну) безвинність, людина вже не може цілком відмовитися від мови. Але при цьому й сама система мовних значень пов'язана з системою знань та відношеннями когнітивної інтерпретації.

За таким твердженням можна сформулювати постулат про культурну і концептуальну єдність: система мовних значень співвідноситься в інтерпретативному режимі з культурною компетенцією носіїв мови. Концептуальне наповнення цієї компетенції – одна з характерних рис менталітету народу. Найголовнішим цього останнього є те, що О.О. Потебня називав "народним духом", адже в мові, точніше в системі характерних для неї образів, еталонів, стереотипів, міфологем, символів і втілено світобачення народу та його світорозуміння. Ця співвідносність зумовлює те, що мова не тільки відображає дійсність у формі її "наївної" картини й виражає відношення до її фрагментів з позицій цінностей картини світу, але й відтворює з покоління в покоління культурно-національні установки і традиції народу – носія мови.

У новому тисячолітті ідея єдності поширюється на духовний світ людства. З таких позицій мова розуміється як єдиний когнітивно-семантичний простір, що організує сили всіх мов та людські знання про світ. Семантично-змістовна сторона цього простору – предмет аналізу лінгвістики та інших суміжних дисциплін, оскільки лінгвістичними маркерами інформації є найдрібніші елементи мовної свідомості – семи, наявність яких цілком доведена теоретично й експериментально. Неповторні комбінації універсальних за природою кількісно обмежених у семантичному просторі смислових ознак (сем) за законами гармонії відтворюють неповторні семантичні структури слів у різних мовах та мовну сегментацію в картині світу в цілому.

Емоційна сторона людського буття завжди викликала інтерес у дослідників найрізноманітніших галузей знань, у тому числі і лінгвістів. Серед публікацій слід назвати праці І.А. Волосних, Л.А. Калимуллина, Н.А. Красавській, М.В. Маркіної, І.Ю. Нікішиної, К.О. Погосова, Д.В.Сергеевої, В.І. Шаховського та ін.

Порівняльний аналіз мови й уяви як засобів репрезентації показує, що хоча вони в багатьох випадках виконують різні функції, однак гармонійно доповнюють одна одну. За Дж. Фодором, ментальна репрезентація є специфічною мовою

мислення. Відчуття, які виникають у людини в процесі взаємодії з довкіллям, спричинені інформацією, що надходить до неї сенсорними каналами (зоровим, слуховим, тактильним). Сенсорні механізми перетворюють ці матеріальні стимули на символічні утворення, які і є ментальними репрезентаціями або ментальними станами. [Штерн І.Б.,336с.]

Цілісне визначення емоції бере до уваги три аспекти, або компоненти, що характеризують це явище: а) пережите або усвідомленого відчуття емоції, б) процеси, що відбуваються в нервовій, ендокринній, дихальній, травній та інших системах організму, в) піддаються спостереженню виразні комплекси емоції, зокрема ті, які відображаються на обличчі (Арутюнова Н.Д., Белая Е. Н.).

Розкриття емотивно-тілесної семантики лексем на позначення стану тривоги людини в різних етнокультурах є можливим за умови його аналізу як міждисциплінарного явища, зокрема з позиції психології, філософії і насамперед мови.

Література

Штерн І.Б. Вибрані топіки та лексикон сучасної лінгвістики: Енциклопедичний словник для фахівців з теоретичних гуманітарних дисциплін та гуманітарної інформатики. – К.: АртЕК, 1998.